

Competenties vakleerkracht bewegingsonderwijs

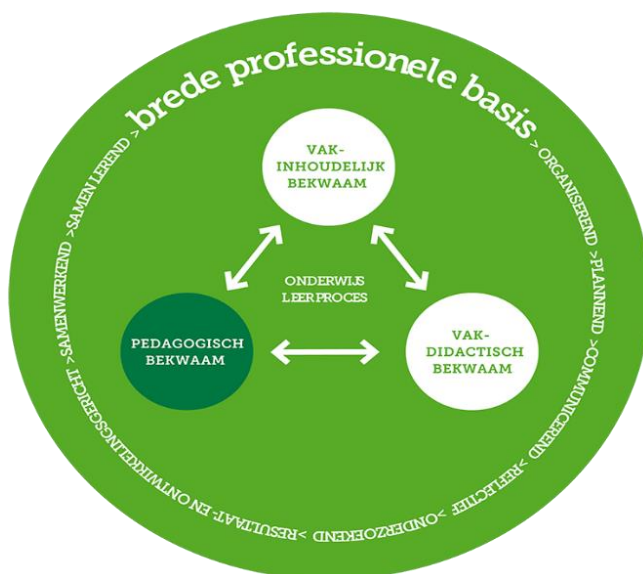
Bekwaamheidseisen zijn door de Onderwijscoöperatie (2014) opgesteld en als uitgangspunt genomen. Het betreft de volgende drie bekwaamheden:

1. Pedagogisch bekwaam
2. Vakinhoudelijk bekwaam
3. Vakdidactisch bekwaam

Hiermee wordt aangesloten bij de Wet BIO (beroepen in het onderwijs). Deze drie onderdelen vormen de professionele keten die de kwaliteit van het beroep van leraar moeten bevorderen. Met deze drie onderdelen wordt gestimuleerd dat leraren bekwaam zijn, dat ze handelen volgens de professionele standaard en dat ze hun bekwaamheden onderhouden (Kneyber, 2015).

Verantwoordelijkheid vakleerkracht bewegingsonderwijs

De leraar is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn onderwijs (vakinhoudelijk bekwaam) en voor de manier waarop hij deze inhoud leerbaar maakt voor zijn leerlingen (vakdidactisch bekwaam). Daarbij is hij verantwoordelijk voor het creëren van een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat (pedagogisch bekwaam). De leraar lichamelijke opvoeding deelt deze verantwoordelijkheid met collega's, ouders en anderen die voor de leerlingen verantwoordelijk zijn.

Bekwaamheden:

1. Pedagogisch bekwaam:

De leraar lichamelijke opvoeding is pedagogisch bekwaam als hij op een ontwikkelingsgerichte werkwijze een sociaal-emotioneel veilig, ondersteunend en stimulerend en daarmee motiverend leerklimaat voor zijn leerlingen kan realiseren. Hij volgt de ontwikkeling van zijn leerlingen en stemt daarop zijn handelen af. Hij draagt bij aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen.

Hij kan zijn pedagogisch handelen afstemmen met zijn collega's en met andere professionals die voor de ontwikkeling van de leerling verantwoordelijk zijn. De leraar lichamelijke opvoeding draagt bij aan burgerschapsvorming en de ontwikkeling van de leerlingen tot zelfstandige en verantwoordelijke volwassenen. Hij baseert zijn handelen op actuele (theoretische en wetenschappelijke) pedagogische kennis, inzichten en stromingen.

Concretisering pedagogisch bekwaam

<i>Draagt zorg voor een ontwikkelingsgericht leerklimaat waarin sprake is van zorg, vertrouwen, veiligheid, samenwerking en respect, en waarbij ruimte is voor exploratie;</i>
<i>Schept duidelijkheid en structuur door doelen en verwachtingen uit te spreken en daar consistent in te handelen;</i>
<i>Communiqueert op een open en respectvolle manier met zijn leerlingen;</i>
<i>Ondersteunt, stimuleert, enthousiasmeert en motiveert zijn leerlingen tijdens het onderwijsproces;</i>
<i>Observeert en draagt op een positieve manier bij aan groepsprocessen en de sociaal-emotionele, affectieve en morele ontwikkeling van zijn leerlingen;</i>
<i>Signaleert en speelt in op talenten en (on) mogelijkheden in de ontwikkeling;</i>
<i>Zoekt naar oplossingen bij problemen in het gedrag van leerlingen;</i>
<i>Herkent culturele, seksuele en levensbeschouwelijke diversiteit en doet daar recht aan;</i>
<i>Gaat integer om met lichamelijkeheid en identiteit van de leerlingen;</i>
<i>Stemt zijn pedagogisch handelen af met ouders en anderen die vanuit hun professionele verantwoordelijkheid bij de leerlingen betrokken zijn.</i>

2. Vakinhoudelijk bekwaam:

De leraar lichamelijke opvoeding is vakinhoudelijk bekwaam als hij de inhoud van zijn vakgebied beheerst. Hij kan zijn leerlingen (1) beter leren bewegen en sporten, (2) leren samen te bewegen, (3) leren bewegen te regelen en (4) leren óver bewegen. Hij heeft daarbij aandacht voor de persoonlijke beweeginteresses en richt zich op het realiseren van een actieve en gezonde leefstijl.

De leraar lichamelijke opvoeding kan vanuit zijn vakinhoudelijke expertise verbanden leggen tussen het vak lichamelijke opvoeding en de dynamische beweeg- en sportcultuur, ondersteunend door actuele, theoretische en wetenschappelijke kennis en inzichten.

Concretisering vakinhoudelijk bekwaam

Volgt de (inter)nationale ontwikkelingen binnen zijn vakgebied en kan de leerinhoud van het vak op grond daarvan bepalen;

Legt de relatie van onderwijsinhouden met de landelijke kerndoelen en eindtermen van het vak;

Verantwoordt zijn onderwijsinhoud vanuit actuele theoretische en wetenschappelijke kennis en inzichten;

Overziet de opbouw van het curriculum van zijn vak, de plaats van zijn vak in het curriculum van de school en de doorlopende leerlijnen waarin sprake is van afstemming met andere vakken, leergebieden en lesprogramma's;

Stemt zijn onderwijs inhoudelijk af op de verschillen tussen leerlingen;

Legt de basis voor de (toekomstige) deelname aan de beweeg- en sportcultuur;

Sluit aan bij de actueel (maatschappelijk en lokaal) beweeg- en sportbeleid.

3. Vakdidactisch bekwaam:

De leraar lichamelijke opvoeding is vakdidactisch bekwaam als hij de vakinhoud 'leerbaar' kan maken voor zijn leerlingen. Hij vertaalt de vakinhoud in leerlijnen als onderdeel van het vakwerkplan. Daarbij brengt hij een duidelijke relatie aan tussen de leerdoelen, het niveau en de kenmerken van de leerlingen, de leerinhoud, didactische werkvormen, organisatie- en groeperingsvormen en toets- / evaluatievormen. Hij volgt de leervorderingen en leerresultaten van zijn leerlingen en stelt op basis van evaluatie zijn onderwijs bij. Hij ontwerpt zijn onderwijs op basis van actuele (theoretische en wetenschappelijke) onderwijskundige kennis en inzichten.

Concretisering vakdidactisch bekwaam

<i>Ontwerpt het vakwerkplan en daarbinnen passende leerlijnen;</i>
<i>Ontwerpt buitenschoolse en vakoverstijgende beweeg- en sportactiviteiten;</i>
<i>Ontwerpt samenhangende lessen(series): analyseert de beginsituatie, formuleert leerdoelen, kiest leerinhouden, didactische werk – en organisatievormen en bijpassende evaluatieactiviteiten;</i>
<i>Communiqueert verwachtingen en leerdoelen met leerlingen;</i>
<i>Begeleidt het leerproces van leerlingen door het benutten van instructie en feedbackvormen waarbij zelfsturing en probleemoplossend vermogen worden gestimuleerd.</i>
<i>Stimuleert door middel van didactische werkvormen motivatie, creativiteit en samenwerking van leerlingen;</i>
<i>Speelt in op en houdt rekening met de verschillen in het niveau en de kenmerken van leerlingen;</i>
<i>Maakt doelmatig gebruik van didactische werkvormen, groeperings- en organisatievormen en (digitale) leermaterialen en -middelen;</i>
<i>Maakt gebruik van transparante, valide en betrouwbare formatieve en summatieve evaluatie-instrumenten;</i>
<i>Betrekt leerlingen actief bij evaluaties (bijvoorbeeld door peerassessment, zelfbeoordeling en zelfreflectie);</i>
<i>Registreert leervorderingen en resultaten en legt deze vast in (digitale) leerlingvolgsystemen;</i>
<i>Gebruik evaluatiegegevens bij het ontwerpen en bijstellen van onderwijs</i>

Beroepsprofiel KVLO

Een beroepsprofiel is de beschrijving van de bekwaamheden waarover een ervaren beroepsbeoefenaar dient te beschikken om zijn beroep nu en in de nabije toekomst succesvol te kunnen uitoefenen. In de bekwaamheidseisen staat het kennen en kunnen van de leraar ten aanzien van het vakinhoudelijke, pedagogische en didactische vakmanschap centraal. De bekwaamheden vormen de kern van het beroep. Ze beïnvloeden elkaar en geven inhoud en vorm aan het onderwijsleerproces. De bekwaamheden zijn ingebed in een groter geheel, dat de brede professionele basis vormt.

[Beroepsprofiel-LO-KVLO-2017.pdf \(alo.nl\)](#)

De 7 competenties van het beroepsprofiel L.0.

1. Interpersoonlijke competenties

Om ervoor te zorgen dat school een veilige plek is voor leerlingen moet je als leerkracht beschikken over interpersoonlijke competenties. Dat houdt in dat je ervoor zorgt dat er een fijne omgang is tussen jou en de kinderen en de kinderen onderling. Daarnaast moet je goed leiding kunnen geven en schep je daarmee een vriendelijke en meewerkende sfeer in de klas. Door verbale- en non-verbale communicatietechnieken toe te passen communiceer je effectief met je leerlingen. Zo kan je een professionele en persoonlijke relatie aan gaan en weet je tegelijkertijd goed waar zij behoefte aan hebben.

2. Pedagogische competenties

Als leerkracht in het basisonderwijs heb je de belangrijke taak om de sociaal-emotionele en morele ontwikkelingen van kinderen te bevorderen. Aan jou de taak om kinderen te helpen om een zelfstandig en verantwoordelijk persoon te worden. Om deze verantwoordelijkheid waar te kunnen maken moet je als leerkracht pedagogisch competent zijn.

Een leerkracht die pedagogisch competent is weet een veilige leeromgeving te creëren waarin leerlingen weten dat ze erbij horen en welkom zijn. Daarnaast herken je pestgedrag en weet je hoe je kinderen leert wat de consequenties van hun gedrag zijn.

3. Vakinhoudelijke en didactische competenties

In het onderwijs zijn kerndoelen opgesteld die ervoor zorgen dat ieder kind en volwaardig lid van de maatschappij kan worden. Hiervoor moet een leerkracht vakinhoudelijk sterk zijn en over de vaardigheden beschikken om deze kennis over te dragen.

Als je als leerkracht beschikt over deze competenties weet je hoe je de leerinhoud afstemt op de individuele verschillen in de klas. Je motiveert leerlingen met hun leertaken, daagt hen uit om het beste uit zichzelf te halen en helpt hen met het succesvol afronden van deze taken. Daarnaast leer je kinderen om ook van elkaar en van zichzelf te leren om daarmee hun zelfstandigheid te bevorderen.

4. Organisatorische competenties

Kinderen kunnen druk zijn, erg druk. Het is dan belangrijk dat je als leerkracht beschikt over goede organisatorische skills. Een leerkracht die organisatorisch competent is, zorgt voor een overzichtelijke, ordelijke, taakgerichte sfeer in de klas. Je zorgt voor een rustige leeromgeving waarin er een goede balans is tussen leren en ontspanning.

5. Competenties in het samenwerken met collega's

Als leerkracht is niet alleen een prettige sfeer in de klas belangrijk, ook de onderlinge sfeer tussen collega's is belangrijk voor een goed functionerende schoolorganisatie. Bovendien is een hecht team van collega's natuurlijk ook gewoon veel leuker!

6. Competenties in het samenwerken met de omgeving

Je bent als leerkracht verantwoordelijk voor een goede communicatie met je leerlingen en collega's, maar ook de ouders spelen een belangrijke rol. Je bent het eerste aanspreekpunt van de ouders en stelt hen op de hoogte van de ontwikkeling van hun kind. Je bespreekt eventuele leer- of gedragsproblemen en brengt hen op de hoogte van vorderingen in de klas.

Niet alleen ouders vragen om een competente samenwerking, je krijgt als leerkracht ook te maken met instellingen buiten de school. Ook deze samenwerkingen vragen om een competente leerkracht.

7. Competenties in reflecteren en ontwikkelen

De laatste competentie die je als leerkracht moet bezitten gaat over reflectie en ontwikkeling. Als leerkracht moet je jezelf voortdurend verder ontwikkelen en professionaliseren. Het is belangrijk voor een leerkracht om open te staan voor nieuwe ontwikkelingen en hierop te reflecteren. Daarnaast kan je als leerkracht jezelf beoordelen op je gedrag en jezelf verbeteren door inzicht te krijgen in de manier van lesgeven en de omgang met anderen.

Rubric ;"Breng jezelf in Ontwikkeling"

De rubric wordt gebruikt om jezelf en collega's in ontwikkeling te brengen. In welke competentie is er nog ruimte voor verbetering? In de competenties van het beroepsprofiel van een leerkracht lichamelijke oefening staat aan welke bekwaamheidseisen een leraar lichamelijk oefening kan werken om de kwaliteit te verbeteren. De rubric is concreter en overzichtelijker waardoor het helpt om het leerdoel nog beter te vinden en te formuleren. Als er een leerdoel is gevonden wordt er een persoonlijk ontwikkelingsplan gemaakt. Dit ontwikkelingsplan gebruik je tijdens je gesprekken met collega's, directeur en het expertisepunt.

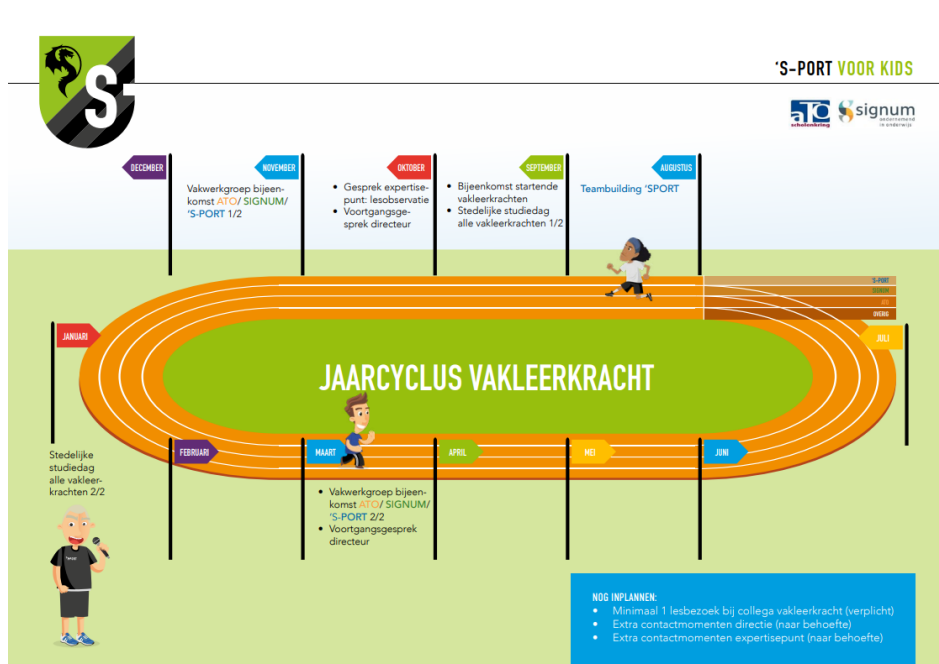
- Minimaal 1 keer per jaar kijken bij een collega
- Minimaal 2 keer per jaar in overleg met de directie
- 1 a 2 Keer per jaar een moment met het expertisepunt van de stichting (1-op-1)
- 2 Keer per jaar een vaste (stedelijke) studiedag (gehele dag)
- 2 Keer per jaar een studiemiddag met de vakwerkgroep vanuit stichting
- *Extra contactmomenten met directie/ collega's/ expertisepunt kunnen worden ingepland aan de hand van de behoefte.*

Als hulpmiddel kan hierbij het document 'Jaarcyclus vakleerkracht' worden gebruikt. Dit document biedt de mogelijkheid om dergelijke ontwikkelingspunten te plannen en als zodanig te communiceren.

Doel: vakgenoten bewegingsonderwijs zijn tevreden met het werken met de rubric en hun daaropvolgende ontwikkeling.

OF

Doel: Vakgenoten bewegingsonderwijs vinden het leuk om van elkaar te leren m.b.v. de werkbezoeken en ervaren positieve ontwikkeling.

Stap 1:

Voor de herfstvakantie ga je in de rubric op zoek naar de ruimte voor ontwikkeling. Je begint met de formulering van één leerdoel voor jezelf. Je maakt een plan hoe je aan dit leerdoel gaat werken. Dit mag volgens onderstaand schema. Stuur dit overzicht naar het expertisepunt Sport & Bewegen. Wij kunnen dan bepalen bij wie je het beste zou kunnen gaan kijken.

Nr.	Leerdoelen	Actiepunten
1		
2		
3		

Stap 2:

Plan een (aantal) data met je directeur om een gesprek in te plannen. Doe dit ruim op tijd.

Stap 3:

Ga bij een vakcollega kijken. Laat jouw collega dan ook minimaal een week van tevoren weten dat je komt kijken en met welk leerdoel. Zodat jouw vakcollega zich ook optimaal kan voorbereiden.

Stap 4:

Nadat je bij een vakcollega bent geweest, stel je een plan op waarin je aangeeft, hoe, wanneer en waarin je jezelf verder gaat ontwikkelen op jouw leerdoel.

Stap 5:

Afspraak met jouw directeur en bespreek je ontwikkeling.

Optionele punten die je met je directeur zou kunnen bespreken:

- Randvoorwaarden (gymrooster, pauzes, materiaal, toekomstperspectief, grootte van de klassen)
- Implementeren van de dynamische schooldag
- Implementatie motorlab, bodymap
- Implementatie gestructureerd buitenspelen

RUBRIC: "Breng jezelf in ontwikkeling"

Nr.	Leerdoelen	Actiepunten
1		
2		
3		

	Vakdidactisch		
Wat gaat goed?	Structuur aanbreng en binnen de gymles (verwachtingen leerkracht naar leerling en andersom)	De leerkracht structureert de les zodanig, dat de leerlingen weten wat verwacht wordt, tijdens binnenkomst, instructiemoment(en), oefenmoment(en), tijdens wachtmoment(en) en evaluatiemoment(en).	Wat kan beter?
	Pedagogisch		
Wat gaat goed?	Zorgdragen voor een positieve opvoedingsrelatie (band opbouwen met leerlingen)	Ik maak (formeel en informeel) contact met leerlingen en ga de interactie veelvuldig op effectieve wijze actief aan. Ik verdeel mijn aandacht hierbij goed over alle leerlingen. In mijn interactie speel ik zeer goed in op de kenmerken en het niveau van de leerling en/of groep. Ik toon in dit contact persoonlijke aandacht, interesse en inlevingsvermogen. Ik breng structuur aan voor de leerlingen door op zeer duidelijke wijze realistische verwachtingen uit te spreken. Ik draag zorg voor een sociaal-emotioneel veilig leerklimaat door positief taalgebruik te hanteren, gewenste gedragingen te benoemen en te stimuleren, en assertief en consequent te handelen bij ongewenste gedragingen. Ik ben optimistisch, energiek, actief, en stimuleer en	Wat kan beter?

		enthousiasmeer al mijn leerlingen tijdens het leerproces veelvuldig. Ik creëer een aangenaam en ontspannen leerklimaat voor mijn leerlingen waarin de nadruk ligt op individuele ontwikkeling in plaats van sociale vergelijking en presteren. In mijn handelen richting leerlingen ben ik voortdurend professioneel en respectvol, en handel ik volgens de Ethische Standaard van leraren LO.	
	Vakinhoudelijk bekwaam		
Wat gaat goed?	Samenwerken en managen (professioneel samenwerken in een team (sectie/school/omgeving/sportvereniging, brede professionele basis)	Neemt als teamlid een actieve rol in de organisatie en uitvoering van activiteiten binnen en buiten de organisatie op het vakgebied sport- en bewegen Laat zien in de samenwerking rekening te kunnen houden met wederzijdse belangen van voor het vakgebied relevante interne en externe om een gezamenlijk doel te bereiken Werkt actief samen met voor het vakgebied interne en externe betrokken/partijen aan de ontwikkeling van het vakwerkplan en het vakgebied sport en bewegen Geeft zijn mening over het samenwerkingsproces met voor het vakgebied relevante interne en externe partijen en zijn eigen rol daarin	Wat kan beter?
	Vakinhoudelijk bekwaam / vakdidactisch bekwaam		

Wat gaat goed?	Analysere n (terug)kijke n op realisatie leerdoelen (brede prof. basis, vakdidactis ch en vakinhoud elijk competent)	Geeft zichzelf tijdens de les tijd en ruimte om de voortgang van het leerproces te analyseren Kan aangeven welke vervolgstappen nodig zijn om het leerproces en leerresultaat te stimuleren met oog voor verschillen tussen leerlingen Kan onderbouwen in welke mate de leerlingen zichzelf hebben verbeterd op motorisch en sociaal vlak. Onderbouwt kritisch de invloed van eigen handelen op het leerresultaat en leerproces	Wat kan beter?
	Vakdidacti sch bekwaam		
Wat gaat goed?	Activeren (betrekken leerlingen. Vakdidacti sch, pedagogis ch en vakinhoud elijk competent).	Is actief aanwezig en zorgt ervoor dat elke leerling zichzelf op individueel niveau blijft uitdagen Geeft de leerling de ruimte om zelf aanpassingen te doen om het doel van de les te behalen Moedigt leerlingen aan om met elkaar tot oplossingen te komen en checkt in welke mate dit ook gebeurt Zorgt ervoor dat leerlingen individuele keuzes kunnen maken in wat zij willen leren binnen de lessenreeks	Wat kan beter?
	Vakdidacti sch bekwaam		
Wat gaat goed?	Aanpassi ngen tijdens de les (realisatie lesdoelen, vakdidactis ch, pedagogis ch en	Checkt regelmatig het individuele leerproces van leerlingen en doet waar nodig aanpassingen om het leerproces te stimuleren Doet aanpassingen die aansluiten bij het lesprogramma en heeft	Wat kan beter?

	vakinhoud elijk competent)	daarbij oog voor verschillen tussen leerlingen	